

ISTEN EREJE OLTALMAT AD A VIHARBAN

A cím egy állító mondat, minden igazán hívő ember közös hitvallása. Mindannak összefoglalása, amit az életben támaszt kereső ember átél. A vihar mindennapi életünk tapasztalati valósága, az ember és a világ különös viszonyából adódik, ami végigkíséri az emberiség történetét. Amolyan „se vele, se nélküle” viszony ez. Az ember, aki egyszerre a racionális világ ura és foglya, az anyagi világ valóságán túli, irracionális világ részese is, mert egyedül ő lát ki az anyagi valóság remekül formált csodái közül. Benne él egy neki teremtett világban társakat keresve, hiszen az ember csak a közösségben lesz igazán ember. Önerőből nem képes megállni a természet vaslogikájú törvényeinek szorításában. Látni is a társakért érdemes. Oltalomra vágyunk és ez a közösségkeresésünk alapja. Az oltalom az otthon, ami véd és teret ad annak, hogy mindazt, ami érték bennünk megóvjuk, és továbbadjuk, mert ez az egyetlen útja annak, hogy világunkkal, az éggel és a földdel harmóniába kerüljünk. A harmónia a rend szépsége, együtthangzás, egy olyan állapot, amikor elül a vihar és ki süt a nap, elömlik a világon a békesség.

A hívő ember is harmóniát keres, mint ahogy mindenki, aki igényt tart a megtisztelő „ember” névre. Viharban jár ő is és keresi az oltalmat, azt a helyet itt a földön, amiről elmondhatja: otthon vagyok. Az ember átéli naponta, hogy a hegyek meg a völgyek, az erdő meg a mező nem az ő vágyai szerint vannak a világban, ezért neki kell harmóniába kerülnie velük. De nem nőhetnek a fák meg a virágok a mi terveink és érdekeink szerint. A szüntelen változóban az embernek is változnia kell, és a változáshoz erőre van szüksége. Azonban az erő forrása nem bennünk van. Minden gondolkodó ember tudja, hogy kell lennie egy biztos, földön kívüli forrásnak, aki nem más, mint az Isten. Nem csak az ad biztonságérzetet és megoldást számunkra az élet viharai között, hogy Isten erős, hanem, hogy van valaki, aki törődik velünk. A hit nem a természetfeletti dolgok elhívése, hanem az Istennel való személyes kapcsolatunk tudata. Van valaki, aki oltalmaz és erőt ad. Isten nem dogma, hanem az egyetlen kapcsolat, amitől értelmet kapnak a hétköznapok.

A legenda úgy tartja, hogy Pascal halála előtt egy cédulára azt jegyezte fel, hogy el kellene jutnunk a filozófusok istenétől az élő, személyes Istenig. Mai kereszténységünk, pont ez előtt a kihívás előtt áll. Mert hogyha életben akar maradni, akkor fel kell fedezni az élő Isten mai történelmi valóságát. Posztkrisztianus, vagyis kereszténység utáni korban élünk. Korunk tudós elemzői úgy vélik, hogy a mai ember számára nem sokat ér Isten, mindössze a makacs hagyományörzők, meg a műemlék templomok és a vallásos kultúra bámulatra méltó kincsei éltetik. Csak idő kérdése és kihal, elfeledkezünk róla, mint sok minden másról a történelem során. Aki viszont már találkozott Istennel az tudja, hogy ő nem tan, nem fér bele dogmatikai rendszereinkbe sem. Őt nem lehet a templomok fogságába, vagy a ködösödő múlt időbe száműzni. Isten a köznapi életünk valósága, aki a kereső ember számára még ma is út, igazság és élet. Azért, mert szüntelenül ott jár velünk a mindennapi életünkben. Nemcsak az élet kivételes alkalmakkor jelenik meg mintegy csodaként. Az ő csodái minden fűszálban,

virágban, kicsiben és óriásban egyformán láthatóak. Napi tennivalóink, utazásaink közben beszélgethetünk vele, mert ő ma is életünk része szeretne lenni.

Az élet szüntelenül kérdez és felelni kell a mai ember mai kérdéseire. A szívünk bizonyosságra vár, de a hitünk beteg. Ha őszinték vagyunk magunkhoz, úgy vagyunk, mint ahogyan Ady Endre írta még 1910-ben a „Hiszek hitetlenül Istenben” című örök szép versében:

„Hiszek hitetlenül Istenben,
Mert hinni akarok,
Mert sohse volt még úgy rászorulva
Sem élő, sem halott.

Szinte ömölnek tört szívemből
A keserű igék,
Melyek tavaly még holtak voltak,
Cifrázott semmiség.

Most minden-minden imává vált,
Most minden egy husáng,
Mely veri szívem, testem, lelkem
S mely kegyes szomjúság.

Szépség, tisztaság és igazság,
Lekacagott szavak,
Óh, bár haltam volna meg akkor,
Ha lekacagtalak.

Szüzesség, jóság, bölcs derékség,
Óh, jaj, be kelletttek.
Hiszek Krisztusban, Krisztust várok,
Beteg vagyok, beteg.

Meg-megállok, mint alvajáró
S eszmélni akarok
S szent káprázatokban előttem
Száz titok kavarog.

Minden titok e nagy világon
S az Isten is, ha van
És én vagyok a titkok titka,
Szegény hajszolt magam.

Isten, Krisztus, Erény és sorban
Minden, mit áhítok
S mért áhítok? – ez magamnál is
Óh, jaj, nagyobb titok.”

Ez a vers a huszonegyedik században is minden embert megszólít. Hiszem-e, hisszük-e azt, hogy a szavak devalválódásának korában Isten ereje ma is oltalom a viharban? Ezért hát választ keresve szívünk kételyeire, közös gondolkodásra, vizsgálatra hívom önöket, testvéreimet a Krisztus Jézusban. Lehet-e még hinni a gondviselésben? Erős-e még Isten és van-e nála számunkra oltalom? Az elmúlt hónapok során verseimben megpróbáltam végiggondolni egyéni életem, belső világom sorskérdéseit. Nem csupán teológusként, hanem emberként. Mert úgy gondolom, istenhitünk nem a logikus gondolkodás szabályaival körülírt homokfövényre épül, hanem a személyes tapasztalatra. Igen, ma is lehet találkozni azzal a Jézussal, aki egyszer már itt járt, tanított és eddig is vezetett minket. Így lesz a hit, megértett tapasztalat.

A felhő és a tűzoszlop, Isten útján

Isten ereje ítélet és oltalom. Ítélet, mert fellázdattam ellene és ezzel bünt követtem el. Bűnös vagyok, mert megtagadom az ő vezetését mellyel azt ismerem el, hogy az önmagam útját kívánom járni, ahhoz pedig nincs szükségem Istenre. Jó helyen van a templomok hűs csendjébe zárva, de az életembe ne szóljon bele. Majd ha szükségem lesz oltalmára, segítségére a „jaj, Istenem” napok idején, majd felkeresem. Ez tulajdonképpen nem egy cégéres gaztett, amiért az igazságszolgáltatás szervei halálra keresnek. A bűn lázadás: élet az élet ellen. A bűnös ember azért van viharban, mert önmaga ellenére él. Sokszor szeretnénk, hogy Isten a vihartól oltalmazzon meg minket, de ő a viharban oltalmaz minket. Az életpróba nem büntetés, hanem lehetőség a győzelemre az ő erejével, aki a viharban oltalmaz minket. Az életpróba nem azért urunk, hogy elhárítsa a bajt, hanem azért, hogy győztesekké tegyen minket a bűn következményei felett. Ezért a Biblia a megváltásról szól. Valamitől és valamire akar megváltani bennünket Isten. Meg akar szabadítani az élet céltalanságától, a győztes élet örömére. Az igazi baj nem a vihar, hanem az, hogy a gondviselő Istenben vetett hitünk hiánya miatt, gyökértelenül hanyódik életünk. Ezért nem értjük, hogy Isten úgy ítél, hogy kegyelmez, és úgy kegyelmez, hogy ítél. Bűneink miatt van Istennek kettős arca, és kicsinyhitőségünk az oka annak, hogy az ítéletben nem látjuk meg az Isten kegyelmét.

Pedig ez az Éden óta így van. A kiűzetés volt az Édenbe visszavezető út első állomása. A kígyónak mondott prófécia az ellenségeskedésről (1Móz 3, 15.) első pillanatban a viharról, az öröknek látszó harcról szól, arról, hogy a kígyó még az asszony magvának is a sarkát mardossa, mégis ez az ősevangélium, a győzelem első jó híre. Kaínt szörnyű bűnéért megbélyegezte az Úr, mert a kiontott vér az égre kiáltott. Mégis ez a bélyeg volt a védjegy, ami Kaín számára az új kezdés lehetőségét biztosította, hogy ne gyilkolhassa meg senki, aki

rátalál. (1Móz 4,14-15.) Az özönvíz Nóé által meghirdetett ítélete, a szárazföldön épült bárka, a kegyelem üzenete volt azoknak, akik győzni akartak a bűn felett, de ítélet lett mindazoknak, akik nem mentek be a bárkába. Nem Isten akarta, hogy a világ újra puszta és kietlen legyen (tohúvabohú) mint a teremtés előtt. (1Móz 1,2.) Az emberek önmaguk ellen elkövetett bűnei tették azzá. Az ítélet, Isten helyreállító munkájának az alapja, a tönkretett világ megújulásának a lehetősége. Az az ember aki nem számol az ítélettel és elutasítja Isten újjáteremtő munkáját, nagy veszélyben van. Számára értelmetlenek lesznek a hétköznapiak. Elveszíti azt a képességét, hogy a mulandóban meglássa az örökkévalót. Istennek azért kell ítélni, hogy az ember megszabaduljon az önellentmondásból, hogy a szó és a tett ismét igaz legyen. Csak a leleplezett és megítélt rossz vezet a jó útra. Ezt tudnia kell mindenkinek, aki boldogan és megelégedve szeretne élni.

Mindennapi kereszténységünk többek között azért veszítette el hitelét, mert istenképünkből számúztuk mindazt, ami énünk számára rossz, t.i. a mindent látó, mindent tudó és a mindent megítélő Isten realitását. Isten békéjét, mely a viharban oltalom, összekevertük az operettek látszatkékéjével. Az olyan derűvel, amit nem a napfény, hanem valami idegen áloptimizmus világít be. A viharfelhőket is rózsaszínűnek hazudjuk. Ez a hit legveszedelmesebb csapdája. Isten nem csak feszültségmentessé, hanem győztessé akarja tenni az életünket. Ahogy biológiai életünknek alapja a stressz, ami nélkül nem tudunk az élet váratlan kihívásaira válaszolni, éppen úgy a lelki élet kihívásaira a gondviselő Istenben vetett hitünk a válasz. A stressz-mentes ember halott, a próba nélküli pedig, elveszítette lelke életét. Az ember gondviselés-hite csak a viharban edződik. Jób *„feddhetetlen és becsületes ember volt, félte az Istent, és kerülte a rosszat”* (Jób 1,1.) és ezt még a Sátán sem tudta megcáfolni. Nekünk is meg kell tanulni, hogy a szenvedésben, a rosszban nem az Isten távolodik el tőlünk, mert akkor éppen ő, a mi Urunk, megkülönböztetett figyelemmel vigyáz ránk, mert minden viharban új győzelemre akar segíteni. Ezért mondja el Jób próbái végén, minden győztes szenvedő hitvallását: *„Csak hírből hallottam rólad, de most saját szememmel láttalak. Ezért visszavonok mindent, bűnbánatot tartok porban és hamuban.”* (Jób 42,5-6.) Jób életében a szenvedés meg a próba nem Isten szeretetének rövidzárlatát jelentette, hanem ablakot tárt Istenre, lehetőséget arra, hogy földi érdekeink szűk kalitkáján túllátva, az örökkévalóról kapjunk híradást. A hit olyan bizalom, ami megérteti velünk, hogy *„akit szeret az Úr, azt megfenyíti, és megostoroz mindenkiket, akit fiává fogad.”* (Zsid 12,6. Péld 3,12. Jel 3,19.) Aki a próbában újra meg újra megalkuszik hitével, erkölcsével, az emberségének legértékesebb részét veszíti el, mert a lelke is gerinctelen lesz.

Hogyan lehet erős az ember? Ha a karomat felkötve hetekig pihentetem, elsorvadnak izmaid, és egy pohár vizet sem tudok felemelni. A testi erő titka az edzettségben van. Aki azt akarja, hogy nagy terhek hordozására képes legyen, használja, edzi, erősíti a karját. A lelki mozgáshiány éppen olyan káros, mint a testi tunyaság. Ezért Isten oltalmát mindig ott adja nekünk, ahol megpróbál, ahol meg kell küzdenünk újra meg újra hitünkért. Ezért tanácsolja az apostol: *”szenvedjétek el a fenyítést, hiszen úgy bánik veletek az Isten, mint fiaival. Hát milyen fiú az, akit nem fenyít az apja? Ha pedig fenyítés nélkül maradtok, amelyben mindenki*

részesül, fattyak vagytok, nem pedig fiak.” (Zsid 12,7-8.)

Ezt példázza a pátriárkák története is. Ábrahám útnak indult az Úr szava után. Isten üzenete ígéret és ítélet volt egyszerre. A gazdag Úr-Kaszdimból, Háránból, a virágzó kereskedővárosból el kellett indulnia a bizonytalanba, vállalva a vándor nomád pásztorok kevés biztosítékot kínáló életét az ígéretért, ami sehogy nem akart teljesedni. A naponkénti vándorlás viszontagságaival nem jutalmazni vagy büntetni akarta Isten szövetséges társát, hanem felkészíteni arra, hogy „*az alapokkal bíró város*” (Zsid 11,10.) polgára legyen. Kánaán földjén éhség várta őket, be kellett kéredzkedniük Egyiptomba, egzisztenciális veszélyeket kellett vállalni, melyek a hőrozként tisztelt ősatya gyáva gyengeségét is előhozta (és a Biblia erről sem szégyell beszélni). Sárát, ki unokatestvére volt megtagadja, mint feleségét, veszélyeztetve ezzel az ígéret beteljesedését. Át kellett élnie, hogy Isten a bűnös hazugságot is jóra tudja fordítani, de meg kellett tanulnia várni is, mert Isten ígéretei nem mindig azonnal teljesednek. Hasonlóképpen mi is a saját elgondolásaink szerint szeretnénk léptetni Istent. A gyakorlati istentagadás legáltalánosabb módja az, ha elhitetjük magunkkal, hogy Isten a mi akaratumk rabszolgája. Készségesen hiszünk létezésében és azt gondoljuk, hogy az ígéreteknél automatikusan teljesedniük kell. Mi szolgálgatunk Istennek, ezért ő kiszolgál minket. Ha elfogy a türelmünk, akkor megpróbálunk besegíteni az Úrnak mint Ábrahám, majd utána nyögve szenvedjük kicsinyhitőségünk következményeit, amit éppen a mi érdekünkben nem hárít el az Úr. Nekünk is ezért vannak „Hágárjaink”, és születnek életünkben újabb meg újabb „Izmáelek”. (1Móz 16,1-16.)

A Biblia a realitások könyve. Nem szépít és nem is ábrándít ki. Nagyon is emberi történeteket találunk benne. Ma is ugyanolyan tapasztalatokon megyünk át, mint hajdan a bibliai korban élők. Azt akarja Isten elmondani bennünk, hogy Jákóbból -ami azt jelenti: csaló, gáncsoló, -lehet Izráel, vagyis győztes, de ennek érdekében a csalót, megcsalják. Isten megengedi, hogy dédelgetett bűneinket ellenünk is elkövessék. Meg kell tanulni mindnyájunknak, hogy Isten a megbocsátott bűnnek sokszor nem veszi el a következményeit és a jóért sem fizetnek mindig jóval ebben az életben. De mindez nem a véletlenül műve. Az Úr minden élethelyzetben meg akar tanítani valamire. A próba nem egyszerűen nehézség, szenvedés. Benne mindig ott van Isten is, aki éppen akkor ad erőt, amikor a legjobban rá vagyunk utalva. Így részesülünk Isten erejéből és így leszünk Isten gyermekei.

A pusztai vándorlás Kánaán földjéig tart. Még nem érkezünk oda. Mivelünk is az Egyiptomból megszabadult Izráel nemzetformáló tapasztalatainak sora történik. Ez alakít bennünket olyanokká, hogy Istenhez tartozóak lehessünk. Kihozott minket Egyiptomból, átértük a Vörös-tengeri csodát is, mégis sokszor úgy érezzük, hogy elhagyott minket az az Isten, aki eddig vezetett és most egyedül vagyunk. A hit halála az, ha azt érezzük, hogy a vele való kapcsolataink meghaltak, elenyésztek. Könnyű volt a népnek akkor hinni, amikor a Sínai hegyről Isten a trombiták hangján szólt, vagy amikor a sziklából vizet fakasztott. De amikor a mannahullás is megszokott, köznapi esemény lett, akkor hamar előfogta a népet a keserűség. Kánaánt akartak a pusztában, azt szerették volna, ha minden nehézség megszűnt volna és Isten gondviselő kegyelme simává egyenesített volna minden göröngyöt, amivel naponta meg

kellott küzdeniük. De ez nem történt meg. Próbára tette őket az Úr, mert szerette népét. Kegyelmének sokszor ítélet arca van. Isten tudja, hogy nekünk is változni kell ahhoz, hogy a világ egy kicsit változhasson általunk. Pedig mi szívesen változtatnánk a világot a magunk képére és hasonlatosságára, de ezt nem Isten akarja. Ő azt szeretné látni, hogy mi visszanyerjük elveszített istenképűségünket, mert akkor ér célba életünk. Ezért engedi meg életünkben a próbát.

A próbát csak Isten jelenlétének tudatában lehet elhordozni. Tudnom kell mindig, hogy Isten ott van velem a próbák viharában. Úgy oltalmaz, hogy amikor vihart küld, akkor és abban a helyzetben akar megerősíteni. Ennek is volt látható jele a pusztai vándorlás nagy példázatában. Isten a nép élére nemcsak Mózeszt állította, hanem a felhő és a tűzoszlopban ő maga kísérte övéit az úton. *„Az ÚR pedig előttük ment nappal felhőoszlopban, hogy vezesse őket az úton, éjjel meg tűzoszlopban, hogy világítson nekik, és éjjel-nappal mehessenek. Nem távozott el a felhőoszlop nappal, sem a tűzoszlop éjjel a nép elől.”* (2Móz 13,21-22.) A felhő és a tűzoszlop védett és vezetett. Nem lehetett baj nélkül elhagyni, sem pedig megelőzni. Ha ellenség támadt a népre, akkor pajzsként a nép és a támadók közé állt. A mindenütt jelenlévő Isten, minden körülmények között meg tud oltalmazni, de csak ott véd minket, ahová ő vezet. Nem az a kereszténység jó híre, hogy van egy kockázatmentes biztosításunk, ami dolgainkban mindig szerencsésé tesz bennünket. Isten csak ott áld, ahová ő vezet. Mert nekünk nem szerencsésnek kell lenni itt a földön, hanem engedelmesnek, hogy bemehessünk azon az úton amin ő vezet, az örök Kánaánba. Ez az út itt a földön bár göröngyös, mégis az ő általa kijelölt út. Nem a mi -akár szent- elgondolásaink útja vezet a mennybe, hanem az az út, amit Isten eleve, a világ megalapítása óta nekünk úgy tervezett, hogy elhagyjuk azt, amit nem vihetünk az ő országába. Nekünk szabadságunk van elhagyni a felhő és a tűzoszlop oltalmát, védelmét. Mehetünk a magunk feje után is, mert Isten nem kényszeríti ránk még a jót sem. Szeret és ezért próbál meg minket.

A vallásos ember nagy kísértése az, hogy megpróbálja az Istent vezetni, és bezárja a menny és föld teremtőjét, a templomok pompás szertartásainak kínosan pontos rendjébe. A mai, „kereszténység utáni” keresztényeknek az a tragédiája, hogy Isten elmenekült templomainkból, melyek szinte csak a megszokás és a külsőségek színhelye. Ezért, szenzációs evangélizációinkat, gyógyító csodatetteinket is már régen elhagyta. Őt nem lehet helyhez kötni, viszont találkozhatunk vele életünk különféle helyszínein: az utcán, a családban, iskolában, őszinte beszélgetéseinkben, a természetben. Csak észre kell venni és engedni, hogy közel kerülhessen hozzánk. De soha nem hagy el, hiszen azt ígérte, hogy velünk lesz a világ végezetéig. (Mt 28,20.) Amikor úgy érezzük, hogy egyedül maradtunk és nincsen erőnk, akkor csendes hangon közelít felénk, mint Illéshez a Hóreb hegyén. Felajánlja, hogy olyan úton vezet ahol ő az oltalom, így a tövisek és göröngyök, nem sebeznek halálra.

Hogyan vezet Isten ereje?

Isten nem akar senkit sem kényszeríteni. Nem tör ránk, mert tudja, hogy szeretni csak szabadon, önként lehet, hiszen ő is így adta értünk életét. Szeretni is csak szabadon vállalt közösségekben lehet megtanulni. Ha valakit, vagy valamit szeretek, amellel döntenem kell. Éden óta így van ez, hiszen Isten azt rendelte, hogy Ádám keresse a párját. Nevet adott minden állatnak, uralma alán fogadta ezzel az egész világot. (1Móz 1, 28.) De akin uralkodik, az nem társa. „*de az emberhez illő társat nem talált.*” (1Móz 2,20.) Isten hatalmi szóval eldönthette volna, hogy ki lesz Ádám társa, de ő nem ezt tette. Emberből alkotott emberhez méltó társat és várta, hogy szabadon elfogadja, -nem alá, sem nem fölé-, hanem mellé rendelt társként azt, akit szeret. Akit pedig szeret, afölött nem uralkodik. Isten minket önmagával, a másikkal és a világgal, közösségre alkotott. Szabadon elfogadhatjuk egymást szeretetben. Az embernek nem az akarata szabad mindenkitől és mindentől, hanem ő maga teremtett szabadságra, hogy tudja akarni a másikat, vagyis, hogy szeretni tudjon. A Biblia nem a liberális akaratszabadságot tanítja, hanem a szeretet szabadságát, melynek a lényege a másikért való élés szépséges harmóniája. Az embert ettől idegenítette el a bűn. Az Istentől elszakadt ember önzése teremt a világban a vihart, melyben az ő ereje úgy óv bennünket, hogy próbáival megtanítsa a másikat a döntés szabadságára. A szabadosság nem szabadság, hanem be nem vallott rabság. A mi akaratumk a bűneset óta szolga-akarat, ahogyan ezt Luther tanította. A Megváltó az igazi felszabadító, aki bennünk még az akarást is munkálja (Fil 2,13.)

A Szentírás nemcsak azt tanítja, hogy világunk Isten teremtő akaratából származik, hanem azt is, hogy most is teremtői kezében tartja. Nem hagyta magára, nem vonult vissza belőle a filozófia elvont tájaira. A Biblia Istene, – gondviselő. A felvilágosodás korának teológusai talán abban tévedtek nagyot, hogy ezt nem ismerték fel, a Bibliának, mint ősi szövegnek a történeti, vagy ahogyan ők mondták, történetkritikai vizsgálata nyomán. Míg a Biblia korának nem zsidó emberei az égitestekben, a fűben, fában, virágban, vagyis a természeti jelenségek ezer és ezer bámulatra méltó rendjében keresték és találták meg Istenüket, a Biblia arról szól, hogy Isten van mindezek mögött. Ezt a világot Isten az embernek adta, hogy művelje és őrizze. Isten túl van ezeken. Ábrahám vagy Jákób nem a teremtett világ csodáiban kereste és találta meg Urát, hanem a hang, az elhívó és útra bocsátó ígéret volt hitüknek az alapja. Méltán mondja a Zsidókhöz írt levél Ábrahámról: „*Hit által engedelmeskedett Ábrahám, amikor elhívatott, hogy induljon el arra a helyre, amelyet örökségül fog kapni. És elindult, nem tudva, hova megy. Hit által költözött át az ígéret földjére, mint idegenbe, és sátrakban lakott Izsákkal és Jákóbbal, ugyanannak az ígéretnek örökösivel. Mert vára azt a várost, amelynek szilárd alapja van, amelynek tervezője és alkotója az Isten*”. (Zsid 11,8-10.) A bibliai hit, – reménység. Bizalom abban az Istenben, aki az úton elkísér. Istent nem csak a természet csodáiban láthatjuk, hanem a vándorutunkon mellénk szegődő társként is, aki együtt van velünk a bajban és az örömben. Ebben más és minden vallási rendszertől különböző, a bibliai Isten-hit. Tehát nem az a fő kérdés Ábrahám, Izsák és Jákób Istene kapcsán, hogy mennyire hatalmas, milyen és mekkora területen tudja

kinyilvánítani akaratát, hanem az, hogy akkor is észreveszem-e, ha fizikailag nem látom?

Ezt az élményt találjuk Mózes és a próféták elhívásának történetében. Mózes megértette a hivatását, hogy meg kell szabadítani népét az egyiptomi rabszolgaságából. De amíg maga akart cselekedni, ereje csak arra volt elegendő, hogy agyonüsse a kegyetlen rabszolgahajcsárt. Ez csaknem végveszélybe sodorta életét, menekülnie kellett. (2Móz 2, 11-15) Az első vizsgán tehát elbukott. Isten azon az úton, -ahol vele kellett találkoznia,- pótvizsgát rendelt számára. Amikor Midján földjére ért és megpihent egy kútnál, eljött a vizsga ideje. *„Midján papjának volt hét leánya, akik odajöttek vizet meríteni és a vályúkat megtölteni, hogy megittassák apjuk juhait. De pásztorok is jöttek oda, és elkergették őket. Ekkor fölállt Mózes, és segítségükre sietett..”* (2Móz 2,16-17.) Hogyan? Úgy, mint Egyiptomban? Fiatal és képzett harcos volt, bizonyára a verekedés szabályaihoz is értett. De ha azt tette volna mint otthon, hogy agyoncsapdossa a durva, a pásztor-illum ellen vétőket, akkor ismét nem tanult volna semmit. Fel kellett fedeznie, hogy nemcsak a pásztorok, a leányok meg ő van ott a kútnál, hanem láthatatlanul az Isten is jelen van, akit soha nem lehet figyelmen kívül hagyni. Ezért próba az ilyen helyzet. Isten mindenhová elkísér, mert szeretné tudni, hogy bizonyos helyzetekben hogyan viselkedem. Űtni nem nehéz. A békés megoldást, a türelmes várakozást megtanulni, nekünk is számtalanszor pótvizsgás feladat. Mivel Mózes jól vizsgázott a pátvizsgán, feleségre, családra lelt.

De mi lett az ígérettel? Mózes a pusztában, a nehezen megtanult türelmet gyakorolta a birkák között. A népnek úgy tűnt, hogy minden reménységük elveszett. *„Izrael fiaí pedig sóhajtoztak a szolgaság miatt, kiáltottak, és a szolgaság miatt való jajgatásuk feljutott Istenhez.”* (2Móz 2,23.) Hol volt ekkor Isten? Sokszor úgy tűnt, hogy elhagyta népét, megfélekedett a szövetségről. A természetimádó vallás papjainak az ilyen esetekre mindig volt valamiféle mágikus praktikájuk, amivel az isteneket segítségre, cselekvésre lehet kényszeríteni. Voltak hatásos varázsformulák, istentiszteleti szertartások, amelyekkel meg lehetett őket idézni. Sőt, végső esetben még más nevet is lehetett adni a feledékeny istenségnek. Viszont ezt az élő, beszélő és velünk szolidáris Istennel nem lehet megtenni. Ha ő figyel és hallgat, az nem tehetetlenségét, vagy szíve keménységét jelenti szövetséges társai felé. Ő gondviselő Isten, aki valamit mindig okkal enged meg. A népnek valamit meg kellett tanulni gondviseléséről, de fel kellett ismerni valamit önmagukról is. A gondviselő Isten nem feledékeny, hanem türelemre tanít. Meg kell tanulni, hogy nem mi irányítjuk őt, nem mi „használjuk” őt, hanem mi vagyunk az ő engedelmes szolgálói. Amíg mi is Mózesként akarjuk megszervezni szabadulásunkat, kudarcra vagyunk ítélve, de ha megtanuljuk elfogadni az ő megoldását, az erő lesz számunkra. Akkor az egyiptomiak hatalma, vagy a Vörös tenger sem lesz akadály, mert ő az út Istene.

Évtizedek teltek el míg Mózes, apósa juhait terelgetve eljutott Isten hegyéhez, a Hórebhez. Ekkorra érett be a nép arra, hogy Isten cselekvését észrevegye. *„Isten meghallotta panaszkodásukat, és visszaemlékezett Isten az Ábrahámmal, Izsákkal és Jákóbbal kötött szövetségére.”* (2Móz 2, 24). De honnan tudta meg ezt Mózes? Nem angyal által ragadtatott el Midján pusztájából Egyiptomba. Istennel ő is a napi kötelességteljesítések közben találkozott.

A kicsiben, a kevésben is észrevette az ő erejét. Ha Mózes nem végezte volna hűségesen napi munkáját, akkor soha nem látta volna meg az égő csipkebokrot. Akkor szólította meg az Úr, „*amikor az ÚR látta, hogy odamegy megnézni..*” (2Móz 3,4.) Isten erejét, oltalmát mi sem láthatjuk meg addig, amíg menekülünk feladataink elől. Isten ma sem „szent” álmódzásainkat, hanem a kicsin való hűségünket, mustármagnyi hitünket áldja meg.

Az Istennel való találkozás mindig nagyon személyes dolog. Amikor Mózes elhatározta, hogy megnézi az el nem hamvadó csipkebokor csodáját, először azt kellett megtanulnia, hogy a mindennapi kötelességteljesítés helyén kell megtalálnia azt a szent helyet, ahol Isten megjelenik és bemutatkozik: „*Oldd le sarudat lábaidról, mert szent föld az a hely, ahol állasz!..., Én vagyok atyádnak Istene, Ábrahám Istene, Izsák Istene, Jákób Istene.*” (5-6. vers) Ez a hang azé az Istené, aki népét eddig is vezette annak ellenére, hogy bizony sokszor elfeledkeztek róla. Mózesre nagy hatással volt az égő csipkebokor és hogy a belőle megszólaló hang nevén szólította. De az is, hogy nemcsak együtt érez szövetséges társainak nyomorúságával, hanem van ereje ezen változtatni. Mózes elrejtette arcát, mert félt rátekinteni Istenre. „*Az ÚR pedig azt mondta: Megláttam népem nyomorúságát Egyiptomban, és meghallottam kiáltásukat a sanyargatók miatt, mert ismerem fájalmukat. Le is szállok, hogy kimentsem őket Egyiptom hatalmából és elvigyem őket arról a földről egy jó és tágas földre, tejjel és mézzel folyó földre...Bizony, eljutott hozzám Izráel fiainak segélykiáltása; látom is, hogy mennyire sanyargatják őket az egyiptomiak!*” (2Móz 3,7-9.) Isten elhatározta, hogy cselekszik, de Mózes lesz a cselekvés eszköze. Nem a saját ereje által fogja véghezvinni a szabadítást, hanem Isten ereje lesz az örök megoldás, a nemzetépítés -ember számára-beláthatatlan viharaiban. Nem könnyű ez a feladat. Isten nemcsak érzését osztja meg Mózesrel, hanem küldetést ad szolgájának: „*Most azért menj! Elküldelek a fáraóhoz, vezesd ki népemet, Izráel fiait Egyiptomból!*” (10. vers)

Mózes azt élte át, hogy régi álma, talán már elfelejtett életcélja, valóra válik. Isten most feladatává tette azt, amire évtizedeken keresztül vágyott. Ezek az évtizedek pedig Isten iskolájában éppen arra szolgáltak, hogy rádöbbenjen alkalmatlanságára. Isten küldő szavából két dolgot értett meg. Isten cselekedete a szabadítás, de a munkát őrá bízta. Ezt a két dolgot viszont nehéz összeegyeztetni. Ezért, szerette volna biztosítani magának Isten erejét. „*Mózes azt felelte erre Istennek: Ki vagyok én, hogy a fáraóhoz menjek, és kihozzam Izráel fiait Egyiptomból? De Isten azt mondta: Bizony, én veled leszek. Ez lesz annak a jele, hogy én küldelek*” (11-12.vers) Mózesre emberfeletti feladat vár, amit csak Isten erejével lehet megoldani, mégis úgy tűnik, hogy szolgáját magára hagyja. Neki kell a fáraó elé állni, neki kell megszervezni a nép kivonulását és az „út Istene” csak annyit ígér, vele lesz. A hit csak akkor él, ha van mód a hitetlenségre is. A bizonygatott istenség nem lehet mindenható, mindenütt jelen lévő erős Isten.

Mózes számára hitbeli próba ezt a küldetést elvállalni, ezért újabb bizonyítékot, valami megfoghatót, kapaszkodót keres. Az ókori ember számára a név ismerete az istenség megidézésének lehetőségét is jelentette. Ezért kérdezte Jákób annak a titokzatos mennyei erejű lénynek a nevét, akivel napestig küzdött a Jabbók gázlójánál. (1Móz 32,23-30) A fiú

utód után epekedő Mánóah is azért ripakodott rá a jó hírt közlő feleségére, mert elfelejtette a mennyei üzenetet közvetítő lény nevét megkérdezni. Mózesnek is az a szándéka, hogy ennek az úton elkísérő Istennek legalább a nevét megtudja. „*Mózes azt felelte Istennek: Ha majd elmegyek Izráel fiaihoz, és azt mondom nekik: a ti atyáitok Istene küldött engem hozzátok, és ők megkérdezik tőlem, hogy mi a neve, akkor mit mondjak nekik?*” (13.vers) De Isten még egy név által sem adja át a hatalmat az embernek önmaga felett. Őt nem megidézni kell, hanem követni, bízni benne és vele elindulni. Ezért Isten, erre buzdítva ad választ: „*Isten ezt felelte Mózesnek: Vagyok, aki vagyok. Majd azt mondta: Így szólj Izráel fiaihoz: a Vagyok küldött engem hozzátok... Az ÚR, atyáitok Istene, Ábrahám Istene és Jákób Istene küldött engem hozzátok. Ez az én nevem mindörökké, és így szólítsatok meg engem nemzedékről nemzedékre.* (2Móz 3,13-15.) A Vagyok, több mint egy név. A Jahve szó, a „lét” ige egy formája. Ez a különös mondat úgy is fordítható, hogy „leszek, aki leszek.” Létünk ezer és ezer fordulataiban, apró rezdüléseiben kell felismerni őt. Ha engedelmesen cselekedve követjük szavait és ígéreteinek útja szerint járunk, megtapasztaljuk, hogy valóban ott van, ott lesz a mi életünkben is. Isten jobban tudja, hogy nekünk mire van szükségünk, mint mi magunk. Csak bátran el kell indulni azon az úton, amelyiken ő vezet. Így lesz az ő ereje oltalmunk a viharban.

Ki is az az Isten, aki oltalom a viharban?

Izráel egész története, de az újszövetségi kor is annak a begyakorlására épül, hogy Isten más, mint ahogyan mi elképzeljük. Ő hűséges szövetséges társ, de nem kényszeríti ránk szövetségét. Segíteni tud minden nehézségben, de az ő segítsége nem automatikus. Ha látszólag el is rejtőzik, mégis ő van minden történés mögött. Aki vele kapcsolatba akar kerülni, annak felajánlja, hogy szövetséges társa lesz és annak életéből eltűnik a véletlen. A jónak is, meg amit mi rossznak gondolunk, különleges jelentése lesz. Istent nem lehet úgy elképzelni, mint ahogyan sokszor szeretnénk: van egy csodálatos mennyei bankigazgató, akinek végtelen vagyona van, és ha kellő szorgalommal és kitartással ostromoljuk, mi több, emberi cselekedeteinkkel ki akarjuk érdemelni áldásait, akkor neki nincs más választása, mint hogy megoltalmaz bennünket a viharban, és gazdagon megajándékozik.

A pusztai vándorlás során, a naponkénti mannahullásban, a sziklából fakadó vízben, a felhő és tűzoszlop oltalmában, a hit számára elegendő módon jelen volt az Isten, mégis annyira elrejtőzött, hogy belső, szívbeli bizalom nélkül ne lehessen őt meglátni. A rejtőzködő Isten mindig elég teret ad arra, hogy hitbeli döntéseinket, a reménységünk és Isten szeretetének tapasztalása útján meg tudjuk hozni. Ha viszont hiányzik belőlünk a hit, Isten rejtőzködő jelenléte kevésnek bizonyul az őt bizonygatni akaró ember számára. Ilyenkor úgy érezzük, hogy eltávozott életünkben Isten. Pedig ő csak figyel és hallgat, miközben ránk vár. Minden ítélete mögött ott húzódik az őt felismerő ember számára a kegyelem. Ezért a pusztai vándorlás, mint ahogyan a mi életünk is, egyszerre kegyelem és próba, ítélet és Isten áldásainak csodálatos tere. Nem azért tartott olyan hosszú ideig a pusztai vándorlás, mert

Isten a pusztában felejtette népét. Nem is azért, mert büntetni akarta a sokszor engedetlen népet a féltőn szerető Úr. Hanem, mert Isten gondolatai, tervei másfélék mint az emberé és Istent így kellett az övéinek megismerniük. Ezért került a legfontosabb pusztai „okmány”, a Tízparancsolat élére Istennek ez a történelmi gyökerű bemutatkozása: „*Én, az ÚR, vagyok a te Istened, aki kihoztalak Egyiptom földjéről, a szolgaság házából.*” (2Móz 20,2.) Isten azért adta a törvényt, mert már előtte is cselekedett népéért: szabadított. Ez nem bizonyíték volt, hanem átélt tapasztalat. Nem misztikus élmény a transzcendenssel, hanem élet, reális tapasztalat. Isten benne nem külső garanciákat kínál, hanem csendes, belső okulást, tapasztalatszerzést. Ha ő megjelenik, akkor a hitünk, vagyis bizodalunk vizsgázik.

Izráel, vagy a keresztény egyház története nem egy egyenes vonalú fejlődés és győzelmek sora, hanem egy nagy küzdelem, melyben a hitünk a tét. A hitet akkor veszíthetjük el, ha mi akarjuk vezetni Istent és nem hagyjuk, hogy ő vezessen minket. Ekkor a próbákat akadályoknak látjuk és azt gondoljuk, hogy Isten oltalma felett, a nehézségeink győztek. Jelenlétének tudata gyengül meg bennünk. Ilyenkor Isten népe, vakmerően beszél ellene. Hiábavalónak tartja Isten szolgálatát, értelmetlennek az alázatosságot. Úgy tűnik számukra, hogy a kevélyek, az Isten nélkül élő, vele mit sem törődő emberek élete sokkal szerencsésebb, mint azoké, akik hűségesek. Ezzel kísértjük az Istent. (v.ö. Mal 3,14-15)

Izráel történetének bármelyik szakaszában felfedezhetjük ezt a képletet. Ha a bírák korára gondolunk, akkor állandóan a következő képlet ismétlődik. Isten, amíg népe hittel és engedelmesen követte, oltalom volt az élet viharai között. Amikor a nép elfeledkezett arról, hogy az Úrtól függenek és nem követték az utat mutató Istent, akkor igen megnyomorodtak. Ez nem büntetés volt, hanem annak az ellentmondó állapotnak a következménye, hogy Isten választott népe, önélküle akar népe lenni. Amíg ilyen helyzetben voltak, bármilyen hősiessen küzdöttek a rájuk törő ellenséggel szemben, nem tudtak azoktól megszabadulni. De amikor imádkozni kezdtek, akkor jöttek rá arra, hogy csak „fölfelé” oldódnak meg a dolgok. És amikor a prófétai igehirdetés nyomán tudatosult bennük, hogy hol és miben kell visszaállítani Istennel a szövetséges kapcsolatokat (ezt mondja a Szentírás megtérésnek), akkor jött a megoldás. Nagyon sokszor, szinte magától. Amikor a nép a maga erejében bizakodva akart győzni, lehet, hogy megszokásból ugyan az Úrra hivatkoztak a nép vezetői, mégsem akarták vezetését elfogadni.

Jól példázza ezt Gedeon esete. Amíg a népben nem tudatosult, hogy a megoldás felülről jön, addig a hatalmas hadsereg leghősiesebb ellenállása és küzdelme is hiábavaló volt. Amint rádöbentek arra, hogy a megoldás az Istennel megújított viszonyban van, háromszáz harcos, egy jó haditerv, meg néhány mécses és korszó is elég volt, hogy Midján táborát megfutamítsák. Nem a haditerv, a korszó, meg a háromszáz vitéz rettenthetetlen hősiessége győzte le az ellenséget, hanem Isten ereje. Abban a viharban is ez az erő volt az oltalom. Nem csodafegyverekre, hanem Istennel szerzett tapasztalatokra, hitre volt szükség. A nép mindig hitte, hogy van Isten és igazából a régi dolgokról, eseményekről sem feledkeztek meg. A nép csak azt nem akarta érteni, hogy ami régen történt az nem véletlenül történt, hanem az Isten cselekvő ereje és a régi hősök engedelmisségének eredménye volt. A kettő együtt vezetett

győzelemre.

Az egyház, története során akkor volt veszélyes helyzetben, amikor nagyon erősnek, befolyásosnak érezte magát és amikor azzal áltatta magát, hogy minden hatalmat ellenőrzése alatt tart. Az egyház romlása, diadalmeneteivel kezdődik. A keresztény szó krisztusit jelent, olyan embereknek a közösségét, akik szabadon és készséges szívvel akarják követni Mesterüket. De a ma is alázasosan szolgáló Jézust, nem lehet trónon ülve követni. Az uralkodó egyház, éppen Urát tagadja meg. Isten népe a Szentírás megfogalmazása szerint só, ami belevegyülve az ételbe, észrevétlenül ízesít. Ha az egyház a társadalom hajójának kapitánya akar lenni, akkor mindig szükségszerűen jön a vihar és a szél mindig szembe fúj. Isten ilyenkor a mi érdekünkben „kénytelen” megengedni a rosszat, mint ahogyan ezt Jób esetében tette. Ma is sok tanulságot rejteget ennek a titokzatos pátriárkának a története. Mint korábban említettük, ennek az igaz, istenfélő és büngyűlölő embernek is szüksége volt a próbára. Nem Isten támasztotta élete nehézségeit, de megengedte a Kísértőnek, hogy rátörjön Jóbra. (Jób 1,12.) Sátán azt szerette volna, hogyha Isten teszi rá hűséges szolgájára a kezét, hogy bebizonyíthassa azt, csak azért féli őt Jób, mert oltalma alatt van. (10-11.vers) Isten szeretete „csak” abban nyilvánul meg, hogy határt szab a gonosznak és hozzásegíti Jóbot, hogy ebben a kemény megpróbáltatásban kitartson és a történetekből úgy tanuljon, hogy élete további részében Isten szemével lássa a világot.

Ma a kereszténységnek nem csodákra, több anyagi eszközre, még nagyobb befolyásra van szüksége, hanem látásra. A mi korunknak is felajánlja Isten a segítséget. (Jel 3,18.) A kinyilatkoztatás egészének tükrében, az egyháztörténet tanulságainak végiggondolása után rá kell jöjjünk, hogy Isten más, mint ahogyan mi az uralomra épülő gondolkodásunk nyomán sejtjük. Az ő létének lényege nem fér bele szépen fogalmazott teológiai tételeinkbe. Ő ma is a régi VAGYOK, akit nem lemérni, vagy bizonyítani kell, de még a misztikus találkozásokban sem ő ad nekünk randevút. Vele együtt kell haladni az úton, meg kell tanulni uralkodás helyett szolgálni és cselekedni úgy, ahogyan Jézus példát adott földi ittléte alatt. Ezért a mindenütt jelenlévő, az egész történelmen végigkísérő Istent, ma újra fel kell fedezni.

Egyszer Jézus a tanítványokkal elindult a Galileai tenger túlsó partja felé hajóval. Jézus is a hajóba volt. A tanítványok, akik nagyrészt halász emberek voltak, szakértően irányították a hajót. Látszólag nem volt szükségük Jézusra, ezért hát a fáradt Mester, a hajó alján elaludt. De vihar támadt. A tanítványok próbáltak küzdeni a hullámokkal és eljött az a pillanat, amikor fel kellett ébreszteni Jézust. A hajóvezetésben szakértő tanítványoknak meg kellett vallani: „*Uram, ments meg minket, elveszünk*”. Érdekes Jézus válasza. Nem azt mondja, hogy bizony, bizony jobban meg kellett volna tanulni a hajózás tudományát, nem is a bátorságukat kéri számon tőlük, hanem megkérdezi őket: „*Mit féltetek, ti kicsiny hitűek?*” (Mt 8,23-27.)

Nem a tanítványok bátorságával, vagy fizikai képességeivel volt baj, hanem a hitükkel. Nem ismerték fel azt, hogy Isten hogyan van jelen az életünkben. Ma is itt van az ideje annak, hogy a kereszténység viharban hányódó hajójában, felébredszük a szunnyadó Jézust. Ma is a hitünket kéri számon tőlünk. Isten ma is végtelen hatalmú, ma is ura a viharoknak és nincs olyan szél, ami szavának ne engedelmeskedne. De mi, ma is kicsinyhitűek vagyunk.

Mit tegyünk a viharban?

Nem elég kétségbeesve imádkozni, nem elég hinni a csodákban. El kell hinni és meg kell tapasztalni, hogy a mi életünk is Isten kezében van. Napjainkban is van még elegendő ereje megoltalmazni azokat, akik keresik őt és rábízák életüket. Ezért hát lehet életünkben rossz, lehet jó is, de minden dolog mögött ott van Isten, aki szeretne ma is tanítani nekünk valamit. Terve van velünk is éppen úgy, mint őseinkkel. Csak ma is igénybe kell venni erejét, mely nem valamilyen karizmatikus praktika, vagy csodatevő képesség által érhető el. Ma is sok olyan keresztény van, aki büszkén hirdeti magáról, hogy ő bír a Szentlélekkel, csak sajnos az élete azt bizonyítja, hogy a Szentlélek nem bír vele. Miközben Isten nevében álcodással gyűjti az embereket, az élete, hite nem jó irányba változik. Isten így eltűnik a szenzáció görögtüzében.

Vihar esetén nem saját erőnkől kell küzdenünk és megszüntetnünk a vihart, hiszen nem vagyunk rá képesek. Fel kell fedeznünk a mi törékeny hajónkban is az élet Urát. Ha bármi éri a keresztényt, akár jó, akár rossz, az első kérdés amit fel kell magunknak tenni, hogy miért engedte meg Isten, hogy ez megtörténjék? E mögött a kérdés mögött az a hit húzódik meg, hogy a keresztény életében, - ha valóban Jézus követője, nincsen véletlen. Jézus tanítványainak tett utolsó ígérete így hangzott: *„íme, én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig.”* (Mát 28,20) Ami ma velem történik, az nem Isten sorscsapása, vagy olyan dolog ami azért következik be mert Sátán támad, vagy mert Jézus annyira el van foglalva a világ és a menny dolgaival, hogy nem ér rá ránk figyelni. A szenvedés, nem Isten „figyelmetlensége” miatt van. Isten szeretetéből senki ki nem tudja szövetségeseit szakítani. Minden dolog ami velünk történik, előbb Isten előtt volt és ő azért engedte meg, mert a hitünknek, legfontosabb érzékszervünknek szüksége van rá. Ezért a próba mögött nem csupán a Sátán elveszíteni akaró szándéka van, hanem Isten lehetősége a győzelemre.

A második kérdés amit önmagunktól meg kell kérdezni, az elsöre épül, annak a konkretizálása. Mire akar Isten engem a viharban megtanítani? Vannak olyan élő hitű keresztények, akik azzal büszkélkednek, hogy keményen kitartanak a viharban, csak éppen nem élük át Isten szabadításának örömét és ezért Istennek újra meg újra meg kell ismételnünk a próbát, mert a vihar nem érte el a célját. Minden próbában van Istennek üzenete hozzánk. Ezt meg kell keresni, hogy Isten célszerű ereje, viharon győztes hatalma nyilvánvalóvá legyen előttünk.

De van egy harmadik kérdés is. Hogyan akar Isten a viharból kivezetni? Jézus nemcsak meg tudja szüntetni a szembefújó szeleket, hanem a viharok tanulságát is bele tudja építeni az életünkbe. Az Isten nélkül élő ember élete előbb vagy utóbb céltalan lesz. Az ember igazi, belső élete mindig túlér a földi élet szűkös keretein. Isten örök életre teremtett bennünket, és a megváltás tervének pontosan az a célja, hogy ez valóra váljon. Ez nemcsak egy egyetemes, a világ egésze számára elkészített terv, hanem Isten személy szerint nekem is és mindnyájunknak tervet készített, még a világ megalapítása előtt. Számomra az Isten jó üzenete, evangéliuma az, hogy ma is az ő segítségével vagyok képes győzni. Jézus már

győzött de az ő hatalma akkor lesz nyilvánvaló, ha a szemem végre rányílik arra, hogy az ő hatalmas ereje, valódi oltalom az életem viharában. Isten nem az életünket tönkretevő álcértékeinket akarja örökkévalóvá tenni, hanem bennünket akar újra az ő képére és hasonlatosságára teremtett lényekként látni. Isten úgy oltalmaz, hogy vezet. A kérdés az, hogy látom-e őt a hajóban?